A°. 1830. N°. 51.

SURINAAM- SCHE KRANT.

VRIJDAG, DEN 25sten JUNIJ.

Algemeene Secretarij.

Den 22 Junij, 1830.

De Heer J. C. KEMPER, benoemd tot TWEEDE LUITENANT in de Divisie *Para*, heeft den Eed, voor die betrekking bepaald, in handen van den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West Indische Bezittingen afgelegd.

De algemeene Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

PARAMARIBO, 24 *Junij*, 1830.

In onderscheidene Amsterdamsche Couranten, van de maand April, leest men:

Met betrekking tot de gevolgen, welke de dood des Groot-Hertogs van Baden kan hebben, leest men in een blad het volgende artikel, hetwelk door onze *Gazette* overgenomen wordt:

« De dood van den Groothertog *Lodewijk* doet eene vrij ernstige kwestie oprijzen; Beijeren namelijk maakt aanspraak op een gedeelte der staten van Baden. Deze teruggaaf moet verlangd zijn, krachtens een oud familie traktaat, hetwelk zegt dat die teruggaaf zou geschieden zoodra het regeêrde stamhuis was uitgestorven. Daar nu de Prinsen van het huis *Hochberg*, erfgenamen van den groothertog, slecht uit een morganatisch (een huwelijk tusschen prinsen en lieden van minderen stand) zijn gesproten, zoo beweert het hof van Munchen, zegt men, dat de tijd daar is tot de teruggaaf van de Palts, waardoor de massa der Beijersche staten met derzelver Overrijnsche bezittingen zonde verbonden worden.

« In Duitschland schrijft men algemeen zelfs dit gezegde aan den Koning van Beijeren toe. *Zoodra de Groot-Hertog komt te overlijden, rukken mijne troepen in de Palts.* Hetgeen zeker is, is dat die terugvordering reeds eenige jaren het voorwerp van menigvuldige diplomatieke nota's en van onderscheiden geschriften geweest is. In 1827 verscheen te Manheim eene brochure, ten titel voerende: *Over Beijerens aanspraak op een gedeelte der staten van het groot-hertogdom Baden.* Dit geschrift verwekte in de Rijnprovinciën een zonderlingen indruk. Onder de aan hetzelve bijgevoegde stukken merkt men voornamelijk op het protokol der op 10 julij 1819 tusschen Pruissen, Oostenrijk, Engeland en Rusland getroffen overeenkomst, alsook de artikelen des territorialen rijksbesluits van Frankfort, dato 20 Julij deszelfden jaars, en betrekking hebbende tot de vordering van het Munchensche hof.

« Rusland heeft zich altijd voor het *statu quo* der staten van Baden geuit; niets duidt aan dat deszelfs gezindheid veranderd is. Van eenen anderen kant ziet men niet, daar Beijeren van Oostenrijk, deszelfs natuurlijken vijand geenen bijstand heeft te wachten, en Pruissen slechts met onverschilligheid aanziet dat het constitutioneele Beijeren zich aan den Rijn uitbreidt, op welken steun het kabinet van Munchen zal kunnen rekenen, en welke maatregelen het ter hand zal nemen om deszelfs regten te doen gelden."

Prins *Leopold* van Saxen-Coburg, die zich thans te Parijs bevindt, is gisteren ten hove ontvangen. Volgens het *Journal du Commerce* zal hij zich weder naar Engeland begeven, om er de toebereidselen tot zijn vertrek naar Griekenland te voltooijen, en alsdan, in het begin van Julij, aan boord van een eskader gaan, hetwelk hem naar Morea moet overbrengen.

Volgens een brief, medegebragt door de brik *le Cygne*, die van voor Algiers te Toulon aangekomen is, is het geheele algerijnsche strand bedekt met troepen, die ijverig in den wapenhandel geoefend worden en naar het schijnt door europesche onderwijzers. De Algerijnen rusten zich toe om een geduchten wederstand te bieden en de haven van Oran is aanzienlijk versterkt geworden. Overal, waar de kusten zwakke punten opleveren, worden batterijen opgeworpen.

Men wil, dat de landing te Turra Chiquetta plaats zal hebben. Dit is eene kleine haven, die slechts door een oude bouwvallige toren verdedigd wordt. Van daar kunnen de troepen een berg beklimmen, die tegen over kaap Caxine ligt, en de hoogten vermeesteren, welke Algiers bestrijken.

De nieuwe brandraketten, waarmede te Toulon proeven genomen zijn, dragen veel verder dan het geschut van het zwaarste kaliber. Neervallende springen zij van een als eene bom en steken alles in den brand, wat binnen hun bereik is, terwijl hun vuur niet gebluscht kan worden.

Onder hetgeen men buitengewoons van de expeditie verhaalt behoort ook, dat de zoon van den kolonel *Amoros*, die te Parijs aan het hoofd staat der militaire gijmnastische school, de troepen moet onderwijzen in eene nieuwe manier om met behulp van stokken met ijzeren haken muren te beklimmen, ten einde daarvan gebruik te kunnen maken bij het bestormen der vijandelijke werken.

Het park belegerings-geschut voor de expeditie zal, zegt men thans, bestaan uit 30 vier en twintig of zestien ponders en 30 mortieren van tien duim of hauwitsers van acht duim; voorts zullen drie batterijen tot de divisien behooren van 4 acht ponders en 2 vijfduims hauwitsers, en eene reserve-batterij van 4 twaalf ponders en 2 zesduims hauwitsers.

Uit het rapport, wegens het openbaar onderwijs in het koningrijk der *Nederlanden*, gedurende het jaar 1828, blijkt, dat in de zuidelijke provinciën des rijks alleen, sedert het jaar 1817, zijn gebouwd 1140 schoolhuizen en 668 woningen voor onderwijzers. Het aantal der kinderen, die alleen des winters de scholen bezoeken, is, sedert 1817 tot 1828, met 94,598 vermeerderd, en beliep in laatst genoemd jaar 247,196. In genoemde provinciën telde men destijds 1977 gegradueerde onderwijzers en 785 onderwijzeressen, en 1268 niet gegradueerde onderwijzers en 617 onderwijzeressen, te zamen 4030 personen, alle met het lager onderwijs belast, welk aantal sedert gewisselijk is toegenomen. Over het algemeen levert dit rapport nieuwe blijken op van de spoedige uitbreiding van het lager en middelbaar onderwijs, ten gevolge van de voortdurende zorg en de onmiddellijke bescherming van het hoog bestuur, hetwelk geen ander oogmerk heeft, dan om, door de verbetering van het onderwijs van alle de klassen der maatschappij, hare zedelijke welvaart te bevorderen.

Den 16 April is te Haarlem in den ouderdom van 53 jaren, overleden *Katharina Wilhelmina Schweikhardt*, echtgenoot van den nederlandschen dichter Mr. *W. Bilderdijk.* Haar dood levert niet alleen een schier onherstelbaar verlies op voor haar gezin, maar, uit hoofde van de loffelijke wijze, op welke zij de dichtkunst heeft beoefend, mag haar overlijden ook als een wezenlijk verlies voor de nederlandsche letterkunde worden aangemerkt.

— Onder eene menigte octrooijen, dezer dagen verleend, is er een gegeven aan *P. Spaapen*, van Rotterdam, op de uitvinding van nieuwe verbeterde ijzeren brandwaarborg-kasten.

— Uit Parijs meldt men, dat de kapitein *Freycinet* binnen kort eene nieuwe reis zal ondernemen rondom de wereld.

De Montenegrijnen, een zeer onrustige en roofzuchtige stam der Albanezen, moeten aan de zuidoostelijke grenzen van Dalmatie wederom groote buitensporigheden hebben gepleegd, zoo dat de provinciale regering van Zara zich genoodzaakt heeft gezien eenige bataillons troepen tegen het te doen oprukken.

Te Triest heeft men met verscheiden schepen uit Alexandrie berigt, dat de onderkoning van Egijpte voortgaat met het maken van oorlogstoerustingen, waarvan het oogmerk steeds een geheim blijft en die in Alexandrie des te meer nieuwsgierigheid verwekken, om dat aldaar algemeen bekend is, dat *Mehemed Aly* geen deel wil nemen aan de fransche expeditie tegen Algiers.

Men heeft het gerucht verspreid, dat de dey van Algiers in een oproer zou vermoord zijn. Ook heeft men uitgestrooid, dat hij vijf en twintig mill. aan Frankrijk aangeboden heeft om den oorlog tegen te houden. Het een is even min waar als het andere.

De Porte zou, zoo men een der nieuwspapieren gelooven mag, den onderkoning van Egijpte verboden hebben zich met de expeditie tegen de Barbarijsche staten in te laten, en deze zou daarop de onderhandelingen met Frankrijk, die reeds op het punt waren van gesloten te zijn, afgebroken en verklaard hebben, werkeloos te zullen blijven.

Het schijnt stellig onwaar, dat er een plan zou bestaan om, na het vermeesteren van Algiers, een koningrijk te willen stichten van de drie regentschappen, onder de regering van een prins uit het Huis van Orleans.

De koning van Spanje heeft de wet, waarbij de vrouwen van de erfenis der spaansche kroon uitgesloten waren, afgeschaft. Men verhaalt, dat de koningin zich in een gezegende staat bevindt en dat de koning de troon aan zijne kinderen, van welke kunne ook, heeft willen verzekeren en daarom de zoogenaamde salique-wet ingetrokken heeft. Dit besluit is openlijk in de straten van Madrid afgekondigd.

De beroemde reiziger *Humbolt* heeft de belangrijke ontdekking gedaan, dat het Ural-gebergte in Rusland, even als de Zuid-Amerikaansche bergen, edelgesteenten bevat. In verscheidene bladen leest men een verslag van genoemden reiziger, omtrent de hoeveelheid, welke Rusland tegenwoordig jaarlijks aan goud en zilver oplevert, zoo uit de mijnen der kroon als die der partikulieren; zie hier het verslag:

Het goud, hetwelk jaarlijks door de onderscheiden distrikten van het Russische rijk opgeleverd wordt, wordt door hem begroot op 315 pud; het zilver op 1100 pud. In 1828 was de opbrengst der goudmijnen geweest 318 pud en die der zilvermijnen 1093 pud. De Baron *Humbolt* begroot de waarde der eerstgenoemde op ongeveer ƒ8.020,000 en die der laatstgemelde op ƒ1,822,000, zoo dat de rijkdommen van Rusland met nagenoeg tien millioen aan deszelfs eigen mijnen vermeerderd is. De opbrengst dier mijnen heeft in de laatste jaren al gestadig toegenomen. In 1826 heeft het enkel Ural gebergte geleverd 252 pud aan goud, in 1827 — 282 pud, — in 1828 — 291 pud. Sedert 1824 hebben deze enkele mijnen voor omtrent ƒ58,500,000 uitgeleverd.

In het Ural-gebergte zijn enkele stukken zuiver goud van buitengewone grootte gevonden. Onder dezelve zijn er twee geweest van 3 ½ pud gewigt, een van 4 pud en een 6⅛ pud. Het laatste wordt in het keizerlijke museum van Petersburg bewaard, benevens een stuk gerolde platina van 2¼ pud.

Het goud, hetwelk men uit al de mijnen van geheel Europa trekt, wordt door den Baron *Humbolt* geschat op 26,500 mark, en hieraan levert Rusland alleen 22,200 mark. Met het zilver is het in eene omgekeerde evenredigheid, van de 292,000 mark, welke Europa hieraan levert, brengt Rusland slechts 76,500 mark aan.

Volgens eenen staat, gevoegd bij het in 1810 uitgegrapte rapport van het Engelsche munt-komité, was het bedrag van het goud, uit de mijnen van de oude wereld verkregen, te schatten op 2,567,485 dollars, nog geen half millioen ponden sterlingen, terwijl de opbrengst van al de goudmijnen in de nieuwe en oude wereld begroot wordt op ruim 2,000,000 ponden sterl. Het goud, opgebragt door de Portugesche en Spaansche koloniën in Amerika, of liefst in andere woorden door die landstreken welke tegenwoordig het

Brazielsche rijk en de nieuwe Amerikaansche republieken uitmaken, wordt op dienzelfden staat opgegeven ten bedrage van 8.545,595 dollars. Deze evenredigheid moet bij de jongste gebeurtenissen eene groote verandering hebben ondergaan, en naar alle waarschijnlijkheid geeft de oude wereld in de laatstverloopen jaren, niet minder goud opgeleverd dan de nieuwe. Het zilver, hetwelk uit de mijnen van Europa getrokken werd, is altijd van weinig aanbelang geweest in vergelijking met de hoeveelheid, welke van dit metaal uit het westelijke werelddeel, sedert deszelfs ontdekking, is aangevoerd geworden. Op den reeds meermalen aangehaalden staat vindt men het zilver, door Europa opgeleverd, aangeteekend voor slechts 2,681,520 dollars, terwijl dat van Amerika op 32,568,000 wordt begroot. Deze laatste begrooting is zelfs nog laag gesteld, in vergelijking met het gene later gebleken is de wezenlijke waarheid te zijn, en waarbij de opbrengst der Amerikaansche zilvermijnen, voor de laatste beroerten, gestegen is tot op 46,000,000 dollars. Op eenen anderen staat (waarschijnlijk van *Humbolt*) van het jaar 1806, vindt men de opbrengst der zilvermijnen van de nieuwe wereld begroot op 38,2000,000 dollars, waarvan er 24,000,000 in Mexico, 6,000,000 in Lima en 4,000,000 in Potosi gemunt zijn geworden. Hoe zeer de opbrengst dier mijnen afgenomen is sedert het begin der omwenteling in de Spaansche koloniën, of gedurende de beroerten van derzelver overgang van afhankelijke bezittingen tot onafhankelijke republieken is algemeen bekend. In 1824 heeft de munt van Mexico, in plaats van 24,000,000 dollars te munten, zoo als derzelve gedurende haren kolonialen bloei plagt te doen, er slechts 2,467,155 gemunt. In andere distrikten is de vermindering nog sterker geweest, zoo dat de zilvermijnen van het Amerikaansche vaste land, in plaatse van jaarlijks voor *f* 88,000 000 in den handel en omloop te brengen, zulks in de laatste jaren slechts voor een zesde of zevende gedeelte daarvan hebben gedaan.

Ter zelfder tijd dat deze afneming plaats heeft in de opbrengst der Amerikaansche mijnen, vindt men geene evenredige vermindering in het smelten der kostbare metalen, tot serviczen en ander huisraad of sieraden. De vermeerdering der keurgelden van de goud en zilverwerken, door den Heer *Huskisson* in het Engelsche Parlement aangehaald, als een bewijs van de toenemende weelde van het volk, getuigt genoegzaam van deze daadzaak, eene daadzaak welke eene andere welligt nog belangrijker gevolgtrekking oplevert, wij bedoelen de uitwerking, welke deze beide oorzaken gehad moeten heb' en op de benoodigdheid van goud en zilver tot muntspeciën, of op den prijs der waren, bij zulk eenen standerd berekend. Deze uitwerking heeft zich vooral doen gevoelen sints den vrede, nu de meeste natiën der wereld, welke papier in omloop hebben, zoo als Oostenrijk, Rusland, Engeland, de Vereenigde Staten van Amerika en andere mindere mogendheden, gelijktijdig maatregelen invoeren, berekend tot het bijzetten van duurzaamheid aan derzelver crediet, door het vestigen daarvan op eenen metallieken grondslag. Dan de beschouwing hiervan zoude ons te ver voeren.

MENGELWERK.

IETS OVER DE PAARDENTEELT IN ENGELAND, INZONDERHEID MET BETREKKING TOT HARDDRAVERS.

Men heeft op het vasteland geen juist denkbeeld van het eigenlijke doel der harddraverijen in *Engeland*, alsmede van de wijze, waarop dezelve plaats grijpen. De *Engelschman* dresseert eenen harddraver, omdat deze hem telkenmale zoo veel waard is als de som bedraagt, welke op *zijn* paard gewed werd, en die deze harddraver *gewonnen* heeft. Van deze verwedde som wordt door de keurmeesters naauwkeurige aanteekening gehouden, voor elk paard in het bijzonder (en geene weddenschap geldt, die niet dusdanig geboekstaafd is); en naar de som der bijzondere posten, die verwed worden, berekent men de waarde van het paard, dat deze weddenschappen gewonnen heeft. Deze weddenschappen worden niet slechts voor den tegenwoordigen wedloop, maar ook van twee tot drie jaren vooruit aangegaan. Er wordt op veulens gewed, tegen den tijd dat zij volwassen zullen zijn, ja zelfs op nog ongeworpene veulens. De weddenschappen, die thans reeds, te *Newmarket* alleen, tot op het jaar 1833 zijn aangeteekend, bedragen eene som van meer dan 126,000 pond st., en daaronder zijn eenige enkele van 6000 pond st. Vóór de in het laatst van April te *Newmarket* gehoudene harddraverij waren meer dan 50,000 pond st. ingeschreven. In een land, alwaar men de waarde van een paard tot op 56 à 60,000 *Holl.* guldens brengen kan, en om' zoo te spreken zeker is, deze som elk oogenblik te kunnen ontvangen, zonder dat men zelf een' penning behoeft te verwedden, is het natuurlijk, dat van de paardenteelt bijzonder werk wordt gemaakt. Naardien op het tweede en derde paard in rang in den wedstrijd nog weddenschappen worden aangegaan, zelfs voor aanzienlijke sommen, verkrijgen ook middelmatige paarden hooge waarde; en alleen diegene heeft eigenlijk *verloren*, wiens harddraver beneden de laatsten gebleven, of, gelijk de keurmeesters zeggen, en *impostor* (bedrieger) geworden is.

STATISTIEK VAN RUSLAND.

Te dezen jare is een statistiek werk over *Rusland* in het licht verschenen, door den Heer BALBI, waaruit wij de navolgende opgaven overnemen:

Dit Rijk omvatte:

	vierkante mijlen,	met:
In 1462.—	295,900-	6,000,000 inwoners.
1534 —	2,007,400	12,000;000
1639 —	4,222.400	15,000,000
1725 —	4,413,000	20,000.000
1762 —	5,112,600	25.000,000
1796 —	5.509,500	36,000,000
1825 —	5.879,900	53,000,000

Tegenwoordig bedraagt:

De omvang in vierkante mijlen	5,912,000
De bevolking ————	60,000,000
De inkomsten ————	400,000,000 franken.
De schuld ————	1,300,000,000
De landmagt bestaat uit	1,039,000 man.
De zeemagt ————	150 oorlogschepen van onderscheidene soort.

Rusland heeft alzoo in 366 jaren in vierkante mijlen eenen aanwas van 5,616.100, en in onderdanen van 54,000,000 bekomen.

NIEUWE KLOKKEN-GESCHIEDENIS.

Er ontbrak in *Schilda*, op den nieuw gebouwde Toren eene klok in den grooten toren. Toevallig werd zoodanig eene klok te koop aangeboden; zij werd gekocht. De klok woog omtrent vierduizend pond, en de plaats, waar zij hangen moest, mag wel zeventig of tachtig voet boven den grond zijn geweest. Men besloot eene premie van honderd gulden uit te loven aan den genen, die het geschikte en minst kostbare middel zou opgeven, om de klok op hare plaats te brengen. Een beroemd werktuigkundige had zich door herhaalde proeven verzekerd van de mogelijkheid, om door eene gans van matige grootte een gewigt van vier ponden tot eene aanmerkelijke hoogte te doen opvoeren; hij maakte hieruit de zeer juiste gevolgtrekking, dat duizend ganzen te zamen ook vierduizend pond konden opligten, en stelde hij gevolg voor, om het genoemde aantal vogels voor de klok te spannen, en hen door middel van brood of eenig ander smakelijk voedsel naar boven te lokken. Dit middel vond juist om deszelfs eenvoudigheid bijval. De duizend ganzen werden derhalve gekocht; doch men besloot hen eerst behoorlijk af te rigten. De vogels werden gedurende veertien dagen een voor een op de markt, nadat zij te voren eenige uren honger geleden hadden, losgelaten, en dan stond er een man op den bovensten omloop van den toren, die *gans, gans!* riep en een groot stuk brood in de hand hield. Om der waarheid hulde te doen, moet men bekennen, dat er met dit voorloopig onderwijs menige gans verloren ging; want de meesten vlogen weg. Eindelijk was men zoo gelukkig geweest er tien volkomen af te rigten, en daar het saizoen intusschen ver verloopen was, begreep men, dat het genoegzaam zou zijn, deze tot de overige negen honderd en negentig te laten navliegen.

Benedictus XIII had een aanzienlijk getal geestelijke redevoeringen in het licht gegeven. De kardinaal QUERINI, die het vertrouwen van BENEDICTUS in eenen hoogen graad had verworven, prees op zekeren dag den paus, wegens zijne uitstekende geleerdheid en welsprekendheid. « Laat ons dat daar laten, lieve QUERINI!" hernam de openhartige grijsaard. « had ik van de Spaansche redenaars, met wier schriften ik zeer goed bekend ben, niet zoo veel nageschreven, hoe had ik immer zoo vele Predikatiën kunnen maken!" Eene zeldzame openhartigheid.

SCHEEPS-TIJDING.

BINNENGEKOMEN.

Den 17den dezer, de Nd. Am. Brik Sarah Ann, Kapt. S. SOMES, van Glouchester.

Den 20sten, het Schip Maria, Kapt. E. REINTS, van Rotterdam.

Ter Drukkerij van de Erven C. J. FUCHS.